

آخرین ترانہ

(چینی از زیبا ترین گور نوشته های اصفهان و خرم آباد)

نویسنده: فرید ولی پور عالم

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

ناشر : سلما ۱۳۱

عنوان کتاب : آخرین ترانه

نویسنده : فریبا ولی پور عالم

مشخصات کتاب : ۲۰۴ ص

تیراژ : ۱۰۰۰

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۶

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۲۹-۹۲۸-۶

قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان

سرشناسه	عالم، فریبا، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	آخرین ترانه : گدا بنی از زیبایی گورنوشته‌های اصفهان و خرم‌آباد/نویسنده فریبا ولی‌پور عالم
مشخصات نشر	کرج : سلما ۳۱ (صدوسی و یک)، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۰۴ ص.
شابک	978-600-7929-92-6
وضعیت فهرست نویسی	فتیبا
موضوع	گورنوشته‌ها -- ایران -- اصفهان
موضوع	Epitaphs -- Iran -- Isfahan
موضوع	گورنوشته‌ها -- ایران -- خرم‌آباد
موضوع	Epitaphs -- Iran -- Khoramabad
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ یا ۹۲۷ الف / NB۱۷۹۲
رده بندی دیویی	۷۳۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۳۴۰۹۶

آدرس : کرج - دهقان ویلا - شهید آشوری - پلاک ۳۸

تلفن : ۰۹۱۲۵۲۸۴۵۰۱ - فکس : ۸۹۷۸۴۹۵

ادبیات آرامگاهی	۱
اهمیت پرداختن به گورنوشته ها	۴
سنگ قبر	۷
ادبیات تصویری و نمادین آرامگاههای اصفهان	۱۱
ادبیات نوشتاری آرامگاههای اصفهان	۳۲
ادبیات زمان جنگ آرامگاههای اصفهان	۶۵
ادبیات تصویری و نمادین آرامگاههای خرم آباد	۱۰۳
ادبیات نوشتاری آرامگاههای خرم آباد	۱۱۵
ادبیات آرامگاههای خرم آباد در زمان جنگ	۱۲۵
ادبیات آرامگاههای خرم آباد در بعد از جنگ	۱۴۴
نام آوران اصفهان :	۱۷۶
نام آوران خرم آباد :	۱۸۴
بیان در گورنوشته ها :	۱۸۹
بدیع در گورنوشته ها	۱۹۵
کلام آخر	۲۰۰

پیشگفتار :

تاریخ علمی و ادبی هر ناحیه‌ای را می‌توان به طور اجمال از مقابر آن شهر به دست آورد. گورستانها و به نوعی مرگها، از صفحات تاریخ هر ملت و شهری شمرده می‌شوند. اگر کسی گورنوشته‌های جایی را به شکل مکتوب در آورد، قسمت مهمی از تاریخ علمی و ادبی آن منطقه را نیز حفظ می‌کند. در کنار مشخصات فردی و ذکر تاریخ تولد و فوت، عبارات و اشعاری به چشم می‌خورد که شاید خیلی قابل توجه نباشد، در حالی که مجموعه‌ی این عبارات و اشعار قسمتی از ادبیات یک ملت هستند که بر روی سنگها حک شده‌اند. این قسمت از ادبیات اقوام نه تنها بی‌علت و بی‌جهت نیست، بلکه در دل هر عبارت، پیام خاصی نهفته و پند و هشدار است که خواننده را به آن متوجه می‌سازد.

در مقطع دورتری از تاریخ زمان، مردم بر روی گورها به جای نوشتاری ادبی، اشکال و نقوشی را حک می‌کردند و بوسیله همان نقش پیام خود را به خوبی به مردم زمان خود منتقل می‌کردند. در حقیقت این نقوش چنان جنبه‌ی نمادین و سمبلیک گرفته بود که فهم معنای آنها برای مردم آن عصر بسیار راحت بود. این نقوش و نوشتار با گذشت زمان دچار تغییر و تحولاتی خاص شده‌اند و تابع شرایطی خاص، جای خود را به نوشتاری با مفاهیم و مضامین متفاوت داده‌اند.

تاکنون افراد زیادی به بحث و بررسی پیرامون این مساله پرداخته‌اند پژوهشهایی در این زمینه انجام داده‌اند. از این رو بر آن شدم به بررسی مضامین ادبی موجود در سنگ قبرهای دو شهر اصفهان و خرم‌آباد و مناطق تابعه و مقایسه بین آنها بپردازم. با توجه به اختلافات فرهنگی خاص بین این دو منطقه جغرافیایی بدون شک در مضامین سنگ نوشته‌های این دو شهر هم اختلافاتی وجود دارد.

مقطع زمانی مورد نظر در این کتاب پژوهشی، سده‌ی اخیر است. به عبارتی مضامین ادبی موجود در گورنوشته‌های اصفهان و لرستان در سده‌ی اخیر مورد بررسی قرار گرفته و سیر تحولی که این مضامین

در طول سده‌ی اخیر داشته‌اند بیان می‌شود. اتفاقات و حوادث گوناگونی از سال ۱۳۰۰ به بعد تا کنون در این دو منطقه رخ داده است که همین اتفاقات و حوادث اثراتی بر روی مضامین گورنوشته‌ها داشته و موجب تغییراتی در این مضامین شده است. علت انتخاب این دو شهر برای انجام این تحقیق این بود که شهر خرم‌آباد به عنوان جایی که نگارنده در آن زندگی می‌کند و شناختی که از گذشته‌ی فرهنگی و وضعیت فعلی آن دارد، بعنوان اولین شهر مورد نظر انتخاب گردید. اما در مورد انتخاب شهر دوم برای مقایسه، ابتدا تصمیم بر شهر همدان بود که پس از چند هفته تحقیق و پژوهش این نتیجه حاصل شد که همدان و خرم‌آباد دارای اشتراکات فرهنگی فراوانی هستند و همین اشتراکات باعث شده که مضامین گورنوشته‌ها در این دو شهر بسیار به هم نزدیک باشد. حتی در خیلی از موارد، عین اشعار و نقوشی که در شهر خرم‌آباد بکار رفته در شهر همدان هم دیده می‌شود. بعد از تحقیقاتی که انجام گرفت از بین چند شهری که برای تحقیق در نظر بود، شهر اصفهان به عنوان شهر دوم و مورد قیاس کار در نظر گرفته شد.

شهر اصفهان با قدمت و سابقه‌ی فرهنگی بسیار بالا، داشتن اشعار و ادبای فراوان در سده‌ی اخیر، پیشگامی در عرصه‌ی صنعت و شرایط جغرافیایی، اختلافات فزاینده خصوصاً از نظر فرهنگی با شهر خرم‌آباد - که دارای سابقه‌ی ای طولانی در زندگی عشیره‌ای همراه با تاج‌دینی و سفرهای مداوم و به تبع آن فرهنگ غنی بومی عشایری خاص خود است - دارد. این اختلافات موجب شده که اشعار و نقوش گورنوشته‌های این دو شهر تابع شرایط خاص هر شهری متفاوت و گوناگون باشد.

با همه‌ی این اوصاف، از میان همه‌ی ویژگی‌ها، چیزی که در این تحقیق مد نظر است، بررسی مضامین گورنوشته‌های دو شهر خرم‌آباد و اصفهان است، از این نظر که شرایط موجود هر شهر چه تأثیری بر گورنوشته‌هایشان داشته است. ضمن اینکه توجهی هم به سیر تحولی این مضامین در سده‌ی اخیر شده است.